

Digitale handreiking Bedrijfseconomie gereed!

Met ingang van augustus 2018 wordt het nieuwe examenprogramma 'Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid' landelijk ingevoerd. Het vervangt het examenprogramma 'Management & organisatie'. Het nieuwe vak bedrijfseconomie zal voor het eerst centraal geëxamineerd worden in 2020 (havo) en 2021 (vwo). Voor het schoolexamen van dit vak lanceerde SLO, nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, onlangs de website *Handreiking schoolexamen bedrijfseconomie havo/vwo*. De handreiking geeft een toelichting op het schoolexamen van het nieuwe examenprogramma bedrijfseconomie en verwijst naar andere interessante sites die over dit onderwerp gaan.

Marc den Elzen

Schoolexamen: eindtermen en handelingswerkwoorden

Wat staat er in de handreiking? De handreiking biedt praktische informatie over de inrichting en organisatie van het schoolexamen. Omdat scholen daarin enige keuzevrijheid hebben gaat de handreiking ook in op de vraag wat in het schoolexamen moet, kan en mag. Verder vermeldt de handreiking welke onderdelen binnen het examenprogramma tot het schoolexamen horen. Dit zijn de eindtermen, die kenmerkend zijn voor het nieuwe programma en vaak noodzakelijk voor het doorgronden van de stof voor het centraal examen. Deze globale eindtermen zijn uitgewerkt met behulp van de handelingswerkwoorden, geënt op de vernieuwde Taxonomie van Bloom. Hierbij is gebruik gemaakt van de inhoud, die de vakvernieuwingscommissie - onder leiding van professor Arnoud Boot - in haar rapport heeft genoemd. Deze

uitwerkingen vormen daarmee een illustratie voor de invulling van de eindtermen.

Eindtermen verder en 'anders' toegelicht

De handreiking is opgesteld door vakdocenten en een leerplanontwikkelaar van SLO. Daarbij hebben we gekozen om aan de inhoud, zoals genoemd in het rapport *Boot* vast te houden en deze eventueel toe te lichten. In domein E1 wordt bijvoorbeeld ingegaan op marktonderzoek. We hebben de inhoud van de globale eindtermen toegelicht en ter illustratie verder uitgewerkt. In dit geval wordt ingegaan op het feit dat marktonderzoek deels systematisch plaatsvindt, maar dat bijvoorbeeld een restauranthouder ook op veel andere manieren de vraag van de klanten monitort. Je vindt op de site toelichtingen en uitwerkingen voor de domeinen C1 (interne organisatie), D1 (investeren), E1 (doel en organisatie van marketingactiviteiten), E3 (marketing vanuit perspectief van de consument en samenleving) en H (keuzeonderwerpen).

Inhoud gerangschikt en zicht op partnerschap

Overigens was het niet altijd eenvoudig om de eindtermen uit het rapport *Boot* uit te werken. We hebben er voor gekozen om aanpassingen te maken in de volgorde van de onderwerpen, maar de inhoud niet of nauwelijks te beperken of uit te breiden. We willen scholen zelf de ruimte bieden om dieper in te gaan op de globale eindterm, of er voor te kiezen dit juist niet te doen. Neem bijvoorbeeld domein C1 (interne organisatie). Bij de inhoud worden in het rapport *Boot* de nodige historische organisatietypen genoemd. Een sectie kan er voor kiezen om dit inderdaad volledig te doen, om daarmee leerlingen ook als het om bedrijfsvoering gaat historisch besef mee te geven. Maar een sectie kan er ook voor kiezen dit onderwerp achterwege te laten. Ook geven we aan waar we denken dat uitbreiding mogelijk is. Of waar bedrijfseconomie de samenwerking met andere vakken aan kan gaan. Een voorbeeld hiervan is domein E3, waarin ook naar de ethische aspecten van marketing wordt gekeken. Hier zou aansluiting bij het vak filosofie gezocht kunnen worden. Bedrijfseconomie kan in onze optiek een ideale partner zijn in school. Ook hiervoor dragen we ideeën aan.

Oriëntatie op beroep

De eindtermen voor domein A en B horen weliswaar verplicht tot het schoolexamen, maar worden

Wat doet de VECON voor je?

De VECON is de vereniging van docenten in de economisch-maatschappelijke vakken en in de economische beroepsgerichte vakken. Met de VECON kun je de ontwikkelingen in je vak volgen door:

- het tweemaandelijks vakblad "Tijdschrift voor het Economisch Onderwijs" (TEO, 116e jaargang);
- de website / communicatieplatform www.vecon.nl met nieuws, agenda plus links naar scholingsbijeenkomsten, eigen activiteiten, kennisbank, leermiddelen en fora;
- de digitale nieuwsbrief met recenter nieuws;
- delen van kennis en ervaringen via de kennisbank, en discussie via fora en sociale media zoals Facebook en twitter;
- bijeenkomsten over vakinhoud, didactiek en veranderingen daarin.

Examens

Direct na de schriftelijke centrale examens in de economische vakken houdt de VECON speciale bijeenkomsten in het land. Zo worden voor HAVO/VWO-docenten examenbesprekingen georganiseerd, met daarnaast een forum op onze website www.vecon.nl

Ook voor docenten in het VMBO wordt naast de examenbesprekingen (TL/GL) - informatie over de examens gegeven via de website. Er wordt informatie uitgewisseld via enquêtes en via een forum op de website. Doel is dat docenten hun meningen kunnen vergelijken en hun standpunten innemen met betrekking tot de examencorrectie. De bevindingen worden door de VECON doorgegeven aan de CvTE en het Cito.

Studiedag

De VECON organiseert jaarlijks in maart een studiedag, waarop een actueel vakinhoudelijk thema centraal staat. Dan vindt ook de algemene ledenvergadering plaats, voorafgegaan door sectievergaderingen.

Overleg

De VECON geeft actief richting aan het ontwikkelen van de inhoud van leerplannen, examenprogramma's en profielen. Daartoe participeert de VECON in vele vormen van overleg, zoals met het ministerie van OCW, de SLO, het Cito, de CvTE, de lerarenopleidingen, de instellingen die nascholing verzorgen en het vervolgonderwijs. De VECON neemt ook deel in het Platform van vakinhoudelijke Verenigingen in het Voortgezet Onderwijs (VVVO).

Vragen? Dan kun je terecht bij de bestuursleden. Achterin dit tijdschrift en op de website vind je hun namen en (email-)adressen.

ook in het centraal examen getoetst. Deze zijn al door de syllabuscommissie in haar syllabus uitgewerkt en zijn daarom in deze handreiking voor het schoolexamen achterwege gelaten. Uitzondering hierop is domein A4 studie en beroep: hiervoor heeft de site juist veel te bieden. Zo zijn er een keuzemodules rondom duurzaam beleggen, gekoppeld aan het beroep treasurer, en een module over financiële beroepen en robotisering uitgewerkt.

Voorbeeldmatig lesmateriaal

Verder illustreren we de domeinen B1, C1, D1, E1 en H met voorbeeldmatig lesmateriaal. Voor dit materiaal geldt dat het halffabricaten zijn. In dit alles proberen we recht te doen aan de verschillen tussen havo en vwo. Overigens kunnen we ons voorstellen dat hier verschillend over wordt gedacht. Het staat scholen vrij om het materiaal te bewerken en aan te passen aan de eigen keuzen. Dit is natuurlijk een belangrijk doel van de handreiking: het moet ook inspiratie bieden voor de invulling en toetsing van schoolexamenonderdelen. Een voordeel van een website als vorm voor de handreiking is dat het gemakkelijk geactualiseerd en aangevuld kan worden met nieuw voorbeeldmatig lesmateriaal. We zijn dan ook zeker van plan dit te doen. Als er nieuwe items zijn toegevoegd maken we hiervan melding op de site. We roepen docenten en andere geïnteresseerden op om feedback te geven, zodat dit meegenomen kan worden in de verdere uitbouw van de site.

Slot

Heb je opmerkingen of mis je onderwerpen, laat ons dat weten. In ieder geval willen we in een volgende nummer van TEO meer aandacht besteden aan domein H (keuzeonderwerpen). Verder is het goed om te weten dat rondom de invoering van het nieuwe examenprogramma op dit moment een nascholingsprogramma wordt ontwikkeld door het Expertisecentrum Handel en Economie in samenwerking met SLO. Deze nascholing wordt komend schooljaar gegeven. Informatie hierover stond in het novembernummer van TEO en wordt in het komend nummer nog concreter beschreven.

SLO, Marc den Elzen, m.denelzen@slo.nl

<http://handreikingschoolexamen.slo.nl/bedrijfsconomie-hv>

De groep docenten bestond uit: Guido Boots, Théodor Goossens, Karin Davis, Marjolein van Heezik-Davits, Anja Janssen, Wim van der Kamp, Jack Soons, Saskia Troost en Theo Roos.